

DR. SZABÓ ZOLTÁN

1882–1944

Bölcsészdoktor, egyetemi tanár, akadémikus, a magyar természettudományos kultúra kiváló művelője, a M. kir. Állatorvosi Főiskolán 1913-tól 1923-ig a növénytan előadója volt.

Szabó Zoltán 1882. november 25-én született Budapesten. Egyetemi tanulmányait a budapesti és a boroszlói egyetemen végezte. Utóbbi helyen 1904/1905-ben asszisztens volt, 1905-ben itt szerezte meg a bölcsészeti doktorátust is. 1905-től 1921-ig a budapesti Tudományegyetem növénytani intézetében Mágocsy-Dietz Sándor mellett tanársegéd, majd adjunktus volt. Eközben került kapcsolatba a M. kir. Állatorvosi Főiskolával, ahol 1908-ban a gazdasági és orvosi növények alak- és rendszertana tárgykörből magántanári képesítést nyert, és a növénytan előadója lett. Munkássága elismerésül a Szent István Akadémia 1916-ban rendes taggá választotta. 1917-ben a budapesti Tudományegyetem habilitálta magántanárrá. Működését a M. kir. Állatorvosi Főiskolán mindenkor érdeme szerint becsülték, ennek jeléül 1917-ben főiskolai nyilvános rendkívüli tanári címmel tüntették ki. 1923-ban a budapesti Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karán a mezőgazdasági növénytan nyilvános rendkívüli, 1926-ban nyilvános rendes tanárává nevezték ki. Később, a műegyetemi fúzióval létrejött M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági

és Állatorvosi Karának dékáni és prodékáni tisztségét is betöltötte. Dékánása alatt (1937/38) több értékes újítással tökéletesítette a kar szervezetét, aminek szintén sokat köszönhet az egyetemi szakoktatás. 1932-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választotta. Tevékenyen részt vett a Királyi Magyar Természettudományi Társulat munkájában, melynek 1917 óta választmányi tagja, 1938-tól alelnöke volt, továbbá a társulat botanikai, majd egyetemes szakosztályának elnöki tisztét is betöltötte.

Egy időben a *Botanikai Közleményeket* is szerkesztette. 1941-ben a Pázmány Péter Tudományegyetemre hívták meg Tuzson János professzor örökébe. Ugyanebben az évben a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja lett.

Igen kiváló tanár volt. Nagyszerű előadóképessége, kitűnő és világos fogalmakat nyújtó oktatási módja a nagy tanítómesterek közé emelte. Évtizedeken át oktatta a tanítványok ezreit. Megtanulták tőle – a szakismeretek közlése során – a fogalmak tiszta értelmezését, a tudomány rajongó szeretetét. Hallgatói tudását tanulmányi kirándulásokon fejlesztette gyakorlati irányban. Megkívánta tőlük a növények rendszeres, céltudatos gyűjtését, rajzfüzetek készítését. *A növények szervezete* című tankönyve értékes alapot nyújtott a növénytan biztos és jó elsajátításához.

Tudományos munkássága a növényrendszertanra és az örökléstanra terjedt ki. Kezdetben gombászattal, majd növényföldrajzzal foglalkozott. Legjelentősebbek a Dipsacaceae család nemzetségeire, különösen a *Knautia* genusra vonatkozó vizsgálatai, melyekkel a Bugát-díjat nyerte el. A *Cephalaria* genusról szóló művét a Magyar Tudományos Akadémia Vitéz-pályadíjjal jutalmazta.

Ismeretterjesztő előadásaival és közleményeivel figyelemre méltó tevékenységet fejtett ki az örökléstan terén. Nagy jelentőségű és hézagpótló e téren *Az átöröklés* című könyve (1938), mely teljes áttekintését adja az örökléstudománynak, figyelemmel a gazdasági és orvosi vonatkozásokra. Nagy értékű tankönyve, *A növények szervezete* (1922) 1933-ban harmadik kiadásban jelent meg. Írt továbbá *Útmutatót* a virágos növények és harasztok gyűjtésére (1924). *A szobai növények élete és gondozása* (1928), *A kromoszóma* (1936) című könyveit a Királyi Magyar Természettudományi Társulat adta ki.

Társadalmi működése során tevékeny részt vett az Országos Felsőoktatási, Közoktatási, Ösztöndíj-, Természettudományi, Természetvédelmi, Kísérletügyi, Kertészeti, Nemzeti Múzeumi Tanács munkájában, szervezője és elnöke volt a Magyar Pszichológiai Társaság örökléstudományi szakosztályának, a *Köztelek* „Gazdasági növénytan” című rovatát vezette.

Szabó Zoltán a hazai természettudományok lelkes és eredményekben gazdag művelője, a növényrendszertan kiváló szakembere volt, aki élete munkásságával

maradandó értéket hagyott örökségül. Széles körű, mélyreható tudása, fáradhatatlan munkabírása, páratlan szakértelme nemcsak hazánkban, hanem a külföldi tudományos életben is előkelő helyet biztosított neki.

Munkássága elismeréséül a Corvin-koszorúval tüntették ki 1930-ban.

1944-ben, 62 éves korában hunyt el.

Irodalom

Rapaics Raymund: *A magyar biológia története*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1953. 304 p.